

Vergaderjaar 2024–2025

26 150

Algemene Vergadering der Verenigde Naties

Nr. 222

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSHULP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 november 2024

Van 22 tot en met 27 september jl. vond in New York de ministeriële openingsweek plaats van het 79ste zittingsjaar van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN). De beleidsinzet van het Koninkrijk voor de gehele 79ste zitting van de AVVN werd op 30 augustus jl. per brief met uw Kamer gedeeld (Kamerstuk 26 150, nr. 212) en met de Vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken besproken op 12 september jl. U ontvangt hierover zoals gebruikelijk verslag aan het einde van het zittingsjaar, naar verwachting in juli 2025. Dit verslag ziet specifiek op de deelname van het Koninkrijk aan de ministeriële week.

Het Koninkrijk der Nederlanden werd tijdens verschillende onderdelen van de ministeriële week en de daaraan voorafgaande *Summit of the Future* vertegenwoordigd door o.a. Minister-President Schoof, demissionair Minister-President Wever-Croes van Aruba, demissionair Minister-President Mercelina en demissionair vicepremier Gumbs van Sint-Maarten, Minister Veldkamp van Buitenlandse Zaken en Minister Klever voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp. Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties waren op hoogambtelijk niveau vertegenwoordigd. Ook de Nederlandse VN-Jongerenvertegenwoordiger Kiki Ritmeijer maakte onderdeel uit van de delegatie. Koningin Maxima was aanwezig in haar hoedanigheid van Speciale Pleitbezorger van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties (UNSGSA) voor inclusieve financiering.

De ministeriële week vond plaats in een complexe internationaal-politieke context van verder oplopende spanningen in het Midden-Oosten en de voortdurende Russische agressieoorlog tegen Oekraïne, net als grote mondiale uitdagingen op het gebied van migratie, klimaat en armoede. De secretaris-generaal van de Verenigde Naties (SGVN) sprak in zijn traditionele openingstoespraak over met elkaar vervlochten risico's van straffeloosheid, ongelijkheid en onzekerheid als aanjagers van toege-

nomen mondiale instabiliteit. Tegen de achtergrond van een wereld die niet langer bipolair is, maar ook nog niet volledig multipolair, sprak de SGVN van een geopolitiek «tussenstation» (a «*purgatory of polarity*»), waartegen de VN weerstand moet bieden. Enerzijds door het communicatiekanaal en oplossingsplatform te blijven waarvoor het bedoeld is en, anderzijds, door de VN toekomstbestendiger te maken.

In zijn eerste toespraak voor de AVVN benadrukte Minister-President Schoof namens het Koninkrijk het belang van internationale samenwerking op essentiële onderwerpen en de rol die de VN hierin heeft gespeeld: van klimaatknoorden tot ontwapeningsverdragen en internationale gerechtshoven. Ook benadrukte hij de noodzaak om de VN legitiem en robuust te houden, om zo de uitdagingen van onze tijd te kunnen adresseren. Hij noemde het belang om de VN-Veiligheidsraad een betere weerspiegeling te laten zijn van de 21ste eeuw – bijvoorbeeld door permanente vertegenwoordiging vanuit Afrika in de Raad. Ook benoemde hij expliciet het gevaar van offensieve cyberprogramma's voor kritieke infrastructuur, veiligheid, verdienvermogen en intellectueel eigendomsrecht. De Minister-President vroeg om niet-aflatende aandacht voor de voortdurende agressieoorlog van Rusland tegen Oekraïne, evenals voor het grote leed dat de terreur van 7 oktober 2023 en het daaropvolgende conflict in Gaza en het Midden-Oosten heeft veroorzaakt. Ook wees de Minister-President op de uitdagingen elders ter wereld waarvoor de ogen niet gesloten mogen worden. Zo moet er aandacht blijven voor de roep om democratische transitie in Venezuela en de humanitaire ramp die zich momenteel voltrekt in Soedan. De genoemde crises besprak Minister-President Schoof, samen met Minister Veldkamp, vicepremier Gumbs en een hoogambtelijke vertegenwoordiger van Aruba, ook in zijn gesprek met SGVN Guterres.

Inzet bij speciale toppen gedurende de ministeriële week

De Summit of the Future

Bij het 75-jarig bestaan van de VN in 2021 presenteerde de SGVN zijn «Common Agenda» voor een toekomstbestendige, effectieve VN met een centrale rol van de organisatie bij de aanpak van grensoverschrijdende uitdagingen: van betere aandacht voor de opkomst van kunstmatige intelligentie tot versnelde uitvoering van de wereldwijde ontwikkelingsdoelen. Dit resulteerde in de Summit of the Future, die op 22 en 23 september jl. werd georganiseerd. Een belangrijk resultaat voor een toekomstbestendiger multilateraal systeem was de aanname van het Pact of the Future. Naast herbevestiging van het belang van het VN-Handvest en eerder gemaakte afspraken over onder andere mensenrechten en klimaat, bevat het Pact meerdere voornemens, bijvoorbeeld over het versterken van de internationale financiële architectuur en de VN-Veiligheidsraad.

Over het Pact werd al geruime tijd onderhandeld. Desondanks diende Rusland (met steun van Wit-Rusland, Venezuela, Noord-Korea, Nicaragua, Iran en Syrië) tijdens de Top in de vroege ochtend van 22 september alsnog een amendement op het Pact in. Dit amendement wilde onder andere tegengaan dat de VN samenwerkt met andere actoren zoals het maatschappelijk middenveld en de private sector. De Russische poging om het proces op het laatste ogenblik te frustreren, zorgde voor forse irritatie bij veel lidstaten. Daarop initieerde Congo als voorzitter van de Afrikaanse groep een zogenaamde no action motion tegen het überhaupt in stemming brengen van dit ingrijpende amendement. Congo benadrukte daarbij de noodzaak van eenheid in het aanpakken van mondiale uitdagingen. Deze no action motion werd met grote meerderheid aangenomen

(143 voor, 15 onthoudingen, 7 tegen). Hierdoor werd tegengehouden dat het Russische amendement ter stemming werd gebracht, waarna de drie uitkomstdocumenten vervolgens met consensus – en dus zonder stemming – werden aangenomen.

Het Pact laat zien dat er nog steeds brede steun is bij het VN-lidmaatschap voor een gezamenlijke aanpak van grensoverschrijdende problemen door de VN, evenals de isolatie van Rusland om deze samenwerking te trachten te frustreren (naast Rusland steunden alleen Belarus, Noord-Korea, Iran, Nicaragua, Soedan en Syrië het betreffende amendement). Ook de Declaration on Future Generations, waarvoor de onderhandelingen door het Koninkrijk en Jamaica gezamenlijk waren geleid, werd met consensus aangenomen. Hierin wordt voor het eerst door alle VN-lidstaten het belang van toekomstige generaties erkend en worden acties voorgesteld om die belangen te waarborgen in beleid. Daarnaast werd het *Global Digital Compact* aangenomen, over verantwoord gebruik van digitale technologieën en een veilig en inclusief internet. Zowel het Pact als deze twee annexen zijn collectieve inspanningsverplichtingen en geen juridisch bindende documenten.

Minister-President Wever-Croes leidde de Koninkrijksdelegatie voor de Summit of the Future en zat samen met de president van Jamaica de bijeenkomst over de Declaration on Future Generations voor. Ook hield zij een openingstoespraak tijdens de daaraan voorafgaande Actiedagen. Minister-President Mercelina sprak tijdens de *Summit* de Koninkrijksverklaring uit. Hij benadrukte dat het Pact belangrijke punten bevat over de hervorming van het multilaterale stelsel en het waarborgen van de belangen van kwetsbare landen, waaronder kleine eilandstaten die extra uitdagingen ondervinden door klimaatverandering en ongelijkheid.

Overige topbijeenkomsten

Er werden door de voorzitter van de AVVN tijdens de ministeriële week ook enkele grote bijeenkomsten georganiseerd over verschillende mondiale uitdagingen. Vicepremier Gumbs vertegenwoordigde het Koninkrijk bij een bijeenkomst over zeespiegelstijging op 25 september jl. en bij de bijeenkomst over antimicrobiële resistentie (AMR) op 26 september jl. Hij benadrukte dat de stijgende zeespiegel een bedreiging vormt voor kleine eilandstaten zoals Sint-Maarten, waar de gevolgen nu al voelbaar zijn, en dat het Koninkrijk veel expertise en innovatieve oplossingen op het gebied van klimaatadaptatie en water te bieden heeft. Ook riep hij alle VN-lidstaten op om te komen tot een gezamenlijke aanpak van AMR voor mens, dier en milieu (*One Health Approach*) en verzocht hen de politieke verklaring over antimicrobiële resistentie en de nationale actieplannen te implementeren, waar mogelijk financiering beschikbaar te stellen en meer ambitie te tonen.

Inzet bij thematische evenementen gedurende de ministeriële week

Als onderdeel van de ministeriële week van de AVVN vond er traditiegetrouw ook een groot aantal ministeriële evenementen plaats. Het Koninkrijk organiseerde samen met verschillende partners een aantal eigen evenementen op voor Nederland belangrijke thematische onderwerpen en landensituaties. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste evenementen waar het Koninkrijk aan heeft deelgenomen.

Veiligheid

Minister Veldkamp nam deel aan een debat onder Sloveens voorzitterschap in de VN-Veiligheidsraad over het onderwerp «leiderschap voor

vrede». De Minister benadrukte het belang dat het Koninkrijk hecht aan het VN-Handvest en de internationale rechtsorde, en de noodzaak hier concreet invulling aan te geven. De Minister belichtte daarbij onder andere de Nederlandse voortrekkersrol om internationale gerechtigheid te verkrijgen voor Oekraïne als gevolg van de Russische agressieoorlog. Minister Veldkamp sprak – evenals de Amerikaanse president Biden – tijdens een evenement van de *Global Coalition to Address Synthetic Drug Threats* over de wereldwijde drugsproblematiek. De coalitie wordt gesteund door 151 lidstaten en richt zich op zowel handhaving en opsporing- als gezondheidsproblematiek rondom synthetische drugs. Nederland kondigde aan om, als onderdeel van de coalitie, een leidende rol te nemen in de werkgroep die zich richt op het aanpakken van de productie van synthetische drugs en zogeheten precursoren. Daarnaast organiseerde Minister Veldkamp, samen met de VS en Canada, een ministeriële bijeenkomst over maritieme veiligheid in Zuidoost-Azië. Hier werd gesproken over het handhaven van internationaal recht, zoals het VN-Zeerechtverdrag (UNCLOS), en het vreedzaam oplossen van geschillen in de regio. Minister Veldkamp nam op uitnodiging van de Amerikaanse Minister van Buitenlandse Zaken Blinken ook deel aan het jaarlijks trans-Atlantische diner. Hij benadrukte daar het belang van trans-Atlantische samenwerking, de belangrijke rol van de NAVO en de gezamenlijke en eensgezinde inzet op onder andere steun aan Oekraïne.

Oekraïne

Minister-President Schoof nam, met onder andere president Biden en president Zelensky, deel aan een G7+ bijeenkomst over wederopbouw van Oekraïne, waar ook een steunverklaring werd aangenomen.¹ Voorts organiseerde Minister Veldkamp, samen met een coalitie van gelijkgezinde landen, een evenement over gerechtigheid voor Oekraïne na de grootschalige inval van Rusland. Als leidend land op *Restoring Justice*, een belangrijke component van de Oekraïense Vredesformule, sprak de Minister over het belang van internationale vrede en veiligheid en het tegengaan van straffeloosheid. Daarnaast organiseerde het Koninkrijk de jaarlijkse ministeriële bijeenkomst over MH17 met de andere landen van het *Joint Investigation Team*. Met Minister Veldkamp stonden zij stil bij de tienjarige herdenking in Vijfhuizen en Canberra en onderstreepten hun blijvende inzet voor aansprakelijkheid en voor gerechtigheid voor de nabestaanden. Op een ministerieel G7+ evenement sprak Minister Veldkamp over het belang van zowel energiezekerheid als energiesteun voor Oekraïne, dat kampt met grote energietekorten als gevolg van Russische vernietiging van kritieke energie-infrastructuur. In de unaniem aangenomen verklaring van de G7+ partners benadrukten de aanwezige landen de urgente energienoden van Oekraïne en zegden steun toe aan de Oekraïense energiesector.²

Als dissonante noot organiseerden China en Brazilië een ministeriële bijeenkomst over vrede in Oekraïne met zo'n twintig deelnemers uit vooral het mondiale zuiden, evenwel zonder Oekraïne zelf. Nederland en gelijkgezinde partners blijven benadrukken dat het cruciaal is dat Oekraïne betrokken wordt bij besprekingen over vrede en dat het VN-Handvest, en principes daaruit zoals territoriale integriteit en soevereiniteit, centraal blijven staan bij besprekingen over een rechtvaardige en duurzame vrede in Oekraïne.

¹ <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2024/09/25/joint-declaration-of-support-for-recovery-and-reconstruction-of-ukraine/>

² https://www.eeas.europa.eu/eeas/g7-joint-statement-ukraine-energy-sector-support_en?channel=eeas_press_alerts&date=2024-09-23&newsid=0&langid=en&source=mail

Midden-Oosten/Gaza

Minister Veldkamp nam deel aan een ministeriële bijeenkomst tussen de Benelux en de samenwerkingsraad van de Arabische Golfstaten (*Gulf Cooperation Council*). Tijdens deze bijeenkomst werden onder andere de oplopende spanningen in het Midden-Oosten besproken. De nadruk van het gesprek lag op ontwikkelingen in Israël/Palestijnse Gebieden en de rol van Iran. Nederland was ook vertegenwoordigd bij een bijeenkomst over UNRWA met andere donoren en VN-vertegenwoordigers, een ministeriële bijeenkomst over de situatie in Gaza en een ministeriële bijeenkomst over de implementatie van de tweestatenoplossing als de weg voor gerechtigheid en vrede. Tevens was Nederland aanwezig bij de jaarlijkse zgn. *Ad Hoc Liaison Committee* (AHLC) over coördinatie van steun vanuit de internationale donorgemeenschap aan de Palestijnse Autoriteit. Het Midden-Oosten kwam daarnaast ook veelvuldig aan bod in de gesprekken van diverse leden van de Koninkrijksdelegatie met ambtsgenoten en VN-vertegenwoordigers, evenals in de jaarlijkse bijeenkomst van EU-Ministers in de marges van de AVVN (zie ook later in deze brief).

Venezuela

Minister Veldkamp nam, samen met Aruba, deel aan een evenement over Venezuela dat werd voorgezeten door de VS en Argentinië. Aanwezigen benadrukten dat zittend president Maduro niet kan worden erkend als winnaar van de Venezolaanse presidentsverkiezingen van 28 juli jl. Minister Veldkamp onderstreepte de Nederlandse zorgen over de verslechterende politieke situatie, alsmede de sterk toegenomen repressie en grove mensenrechtenschendingen. Hij riep op om de druk op het Maduro-regime te behouden en vroeg aandacht voor de impact van de crisis op Aruba en Curaçao. De VS bracht een verklaring uit namens 30+ landen, waaronder het Koninkrijk, waarin werd opgeroepen om de democratische wil van het Venezolaanse volk te respecteren en onderhandelingen voor een oplossing te starten.³ Venezuela kwam ook aan bod in de gesprekken van Minister Veldkamp met landen in de regio, waaronder Argentinië, Brazilië en Chili.

Afghanistan

Bij monde van Minister Veldkamp maakte Nederland, samen met Duitsland, Canada en Australië, bekend Afghanistan aansprakelijk te hebben gesteld onder het VN-Vrouwenverdrag (het Verdrag over de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen). Met deze juridische stap⁴ wordt een belangrijk signaal gegeven aan de vrouwen en meisjes van Afghanistan. Sinds de machtsgreep van de Taliban in 2021 mogen vrouwen o.a. geen middelbaar of universitair onderwijs volgen, niet zonder mannelijke begeleiding het huis verlaten, en niet in het openbaar gehoord worden en moeten ze volledig gesluierd en bedekt zijn. Het doel van deze aansprakelijkstelling is om Afghanistan, en daarmee het Taliban-regime, ter verantwoording te roepen voor zijn beleid, naleving door Afghanistan van zijn internationale verplichtingen te waarborgen, toekomstige schendingen te voorkomen, en een duidelijk signaal af te geven dat de rechten van vrouwen en meisjes gerespecteerd moeten worden. Het VN-Vrouwenverdrag schrijft voor dat Australië, Canada, Duitsland en Nederland proberen in eerste instantie via onderhandeling

³ Joint Statement on the Venezuela Elections - United States Mission to the United Nations (usmission.gov)

⁴ De formele notificatie aan Afghanistan met de aansprakelijkstelling is gepubliceerd op de website van het Centrum voor Internationaal Recht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken: www.centruminternationaalrecht.nl

en in tweede instantie via arbitrage met Afghanistan tot een oplossing te komen. Indien dit niets oplevert, zullen de vier landen een aanklacht indienen bij het Internationaal Gerechtshof.

Minister Klever sprak bij een ander evenement over vrouwen in Afghanistan waar zij de schendingen van de rechten van vrouwen en meisjes veroordeelde en het belangrijke werk van vrouwenorganisaties in Afghanistan benadrukte.⁵ Het betrekken van de stem van vrouwen in de toekomst van Afghanistan komt ten goede aan de stabiliteit van het land.

Soedan

Het Koninkrijk organiseerde samen met het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland een bijeenkomst over conflict-gerelateerd seksueel geweld in Soedan, een wijdverspreid en onderbelicht probleem in het conflict dat het land al anderhalf jaar in zijn greep houdt. Minister Veldkamp stelde dat gerechtigheid voor deze mensenrechtenschendingen noodzakelijk is om een einde te maken aan straffeloosheid en de cyclus van geweld een halt toe te roepen. Ook benoemde hij de cruciale rol van Soedanese vrouwenrechtenorganisaties en de rol van het Internationaal Strafhof bij het onderzoek naar mensenrechtenschendingen in Soedan. Daarnaast benadrukte hij het belang van de verlenging van het mandaat van de VN *Fact-Finding Mission* (FFM) voor Soedan. De FFM Soedan kon niet tijdig van start gaan als gevolg van de tekorten op de reguliere VN-begroting. Onderzoeksmechanismen worden betaald uit de reguliere begroting omdat specifieke, geormerkte financiering voor afzonderlijke mechanismen de neutraliteit van deze mechanismen in het gedrang kunnen brengen. De VN-lidstaten zullen hun verplichte financiële bijdrage jaarlijks tijdiger moeten betalen om te voorkomen dat dit soort onafhankelijke onderzoeksmechanismen geen onnodige vertraging oplopen – een oproep die Nederland al langere tijd doet. Gezien het belang dat het Koninkrijk hecht aan de onafhankelijke onderzoeksmechanismen van de VN in het algemeen, gaf het Koninkrijk dit jaar een bijdrage van 1,1 miljoen dollar aan het Kantoor van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten (OHCHR) voor algemene, ongeormerkte ondersteuning van de diverse door de VN-Mensenrechtenraad gemandateerde onderzoeksmechanismen, waar ook deze FFM deel van uitmaakt.⁶

Mensenrechten

Als huidige voorzitter van de *Freedom Online Coalition*, een groep van 41 landen uit verschillende regio's die zich inzet voor de bescherming van mensenrechten en fundamentele vrijheden online, organiseerde Nederland een evenement over het integreren van mensenrechtenwaarborgen in kunstmatige intelligentie. In zijn openingswoord sprak Minister Veldkamp over de kansen en risico's van kunstmatige intelligentie en benadrukte hij dat het belangrijk is technologische ontwikkelingen te baseren op mensenrechten. De Amerikaanse Minister Blinken presenteerde een gezamenlijke verklaring van de coalitie over verantwoord overheidsgebruik van kunstmatige intelligentie.⁷ Tijdens de bijeenkomst trad ook Colombia toe als het 41ste lid en kondigde Estland hun voorzitterschap in 2025 aan. Het Koninkrijk vroeg daarnaast aandacht voor het

⁵ Conform de toezegging tijdens het Commissiedebat van 12 september jl. om in het verslag van de 79e zitting van de AVVN een terugkoppeling geven over die gesprekken die hij in VN-verband heeft gevoerd ten aanzien van de situatie van vrouwenorganisaties in Afghanistan [TZ202409-039].

⁶ Conform de toezegging tijdens het Commissiedebat van 12 september jl. om in het verslag van de 79e zitting van de AVVN aan te geven op welke manier Nederland een financiële bijdrage gaat leveren aan de fact-finding mission van de Verenigde Naties in Soedan [TZ202409-040].

⁷ <https://www.state.gov/freedom-online-coalition-joint-statement-on-responsible-government-practices-for-ai-technologies/>

beschermen en bevorderen van gelijke rechten voor iedereen. Minister-President Wever-Croes zette zich in voor de rechten van vrouwen en meisjes, tijdens een evenement van *UN Women* en het VN *Spotlight Initiative* dat focust op het tegengaan van geweld tegen vrouwen en meisjes. Minister Veldkamp zat samen met Argentinië de bijeenkomst van de VN-kerngroep op het gebied van LHBTI-rechten voor, waar hij zich uitsprak voor de rechten van LHBTI-personen wereldwijd. Hierbij was ruimte voor persoonlijke verhalen van zowel het maatschappelijk middenveld als (voormalig) staatshoofden en premiers die zich hebben ingezet voor verbetering van gelijke rechten voor LHBTI-minderheden. Ook dr. Jill Biden, de *first lady* van de Verenigde Staten, sprak op dit door Nederland georganiseerde evenement.

Migratie

Minister Klever sprak tijdens een door het Koninkrijk gesponsord evenement over participatie, leiderschap en zelfraadzaamheid van jonge vluchtelingen. De Minister lichtte toe hoe het door Nederland medegefinancierde PROSPECTS partnerschap met een integrale benadering onderwijs en werkgelegenheid voor jongeren steunt. Op die manier investeert het kabinet in perspectieven voor jonge vluchtelingen in de regio's waar zij worden opgevangen, en draagt daarmee ook bij aan de preventie van irreguliere migratie. Ook nam Minister Klever deel aan een evenement over mondiale migratie, georganiseerd door de EU. Daar gaf zij aan dat Nederland het asielbeleid gaat aanscherpen maar ook een betrouwbare partner blijft als het gaat om migratie en opvang in de regio.

Voedselzekerheid

Minister Klever organiseerde samen met Italië en de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) een evenement over voedselzekerheid. Zij benadrukte het belang van kennisdeling en samenwerking tussen overheden, bedrijven en het maatschappelijk middenveld om armoede, honger en ondervoeding aan te pakken. De Minister gaf aan dat Nederland veel expertise op het gebied van productieverbetering te bieden heeft, onder andere via onze kennisinstellingen en innovatieve landbouwsector. Deelnemers deelden ervaringen over beschikbaarheid van en toegang tot gezond voedsel op lokale markten en het betrekken van consumenten en producenten. De Minister sprak ook met VN-organisaties en het bedrijfsleven over voedselzekerheid en de belangrijke rol die de expertise van de Nederlandse agri- en foodsector hierin kan spelen.

Tegengaan antisemitisme

Bij een door de Franse Minister van Buitenlandse Zaken en UNESCO georganiseerd evenement over het tegengaan van antisemitisme door middel van onderwijs, uitte Minister Veldkamp zijn zorgen over de forse toename van antisemitische incidenten in Nederland en Europa sinds 7 oktober 2023. Hij benadrukte het belang van Holocaust-educatie om deze tendens te keren en verwees naar het nieuwe Nationale Actieplan voor Holocaustonderwijs in Nederland.⁸ Tot slot riep hij op tot internationale samenwerking om antisemitisme te bestrijden. Minister Veldkamp deelde zijn zorgen over de toename in antisemitische incidenten ook met een delegatie van de *American Jewish Committee* (AJC). Hij benadrukte daarbij dat het voortbestaan en de veiligheid van Israël prioriteit blijven. Tegelijkertijd sprak de Minister ook zijn grote zorg uit over de humanitaire

⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/06/24/nationaal-plan-versterking-holocausteducatie>

crisis in Gaza, het geweld op de Westelijke Jordaanoever en de recente escalatie in Libanon.

EU

Zoals gebruikelijk vond in de marge van de AVVN de jaarlijkse informele bijeenkomst van EU-Ministers van Buitenlandse Zaken plaats, waar Minister Veldkamp aan deelnam. Tijdens deze bijeenkomst, waar Minister Sybiha van Oekraïne deels bij aanwezig was, werd gesproken over de Russische agressie tegen Oekraïne en de situatie in het Midden-Oosten, inclusief grote zorgen over de escalerende situatie in Libanon. Lidstaten benadrukten het belang van gezamenlijke EU-boodschappen en het versterken van relaties met landen in het mondiale zuiden. Minister Veldkamp nam ook deel aan een bijeenkomst van de Ministers van de Europese Unie (EU) met hun ambtsgenoten van de Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caraïbische Staten (CELAC) over de prioriteiten voor de aankomende EU-CELAC ministeriële bijeenkomsten. Tijdens deze bijeenkomst was er veel aandacht voor de inzet op mensenrechten, democratie en de rechtstaat.

G20

Minister Veldkamp sprak tijdens de ministeriële bijeenkomst van de G20 (de *G20 Foreign Ministers Meeting*), die door G20-voorzitter Brazilië voor het eerst opengesteld was voor alle VN-leden. Minister Veldkamp benoemde de Nederlandse inzet op hervorming van de multilaterale instellingen. Een oproep tot actie voor de hervorming van het multilaterale stelsel werd tijdens de bijeenkomst aangenomen, wat een prioriteit was voor het Braziliaanse voorzitterschap.⁹ In dit kader nam Minister Klever eerder deel aan de G20 ministeriële bijeenkomst van de Ministers voor ontwikkeling die op 22 en 23 juli jl. in Rio de Janeiro plaatsvond. Hierbij zijn verklaringen aangenomen over versterkte actie ten aanzien van water, sanitatie en hygiëne¹⁰, en over vermindering van ongelijkheid.¹¹

Small Island Developing States (SIDS)

Het Koninkrijk vroeg tijdens de AVVN aandacht voor de uitdagingen en de kwetsbaarheden waarmee SIDS te kampen hebben, waaronder klimaatverandering en de behoefte aan betere toegang tot de mondiale financiële architectuur. Tijdens de *Summit of the Future* vroegen Minister-President Wever-Croes en Minister-President Mercelina nadrukkelijk aandacht voor de specifieke uitdagingen van SIDS. Daarnaast nam de Minister-President Wever-Croes deel aan een evenement over de schuldhoudbaarheid voor SIDS en sprak Minister-President Mercelina met de Minister-President van Antigua en Barbuda over het vervolg van de SIDS 4 conferentie die in mei 2024 plaatsvond. Tevens sprak vicepremier Gumbs tijdens een evenement over klimaatadaptatie, waarbij hij benadrukte dat het met name voor SIDS cruciaal is om te investeren in klimaatadaptatie om hun veerkracht te vergroten.

⁹ <https://www.g20.org/en/news/g20-adopts-call-for-reform-of-international-organizations-such-as-un-and-wto>

¹⁰ <https://www.gov.br/mre/en/contact-us/press-area/press-releases/documents-resulting-from-the-g20-development-ministerial-meeting-rio-de-janeiro-22nd-and-23rd-of-july-2024/en-dwg-call-to-action-wash-consolidated-version-20jul24.pdf>

¹¹ https://www.gov.br/mre/en/contact-us/press-area/press-releases/documents-resulting-from-the-g20-development-ministerial-meeting-rio-de-janeiro-22nd-and-23rd-of-july-2024/en-dwg-_compact_inequalities_-consolidated-version-20jul24.pdf

Slavernijverleden

Minister-President Mercelina sprak bij een UNESCO-evenement ter herdenking van de slachtoffers van slavernij. Hij erkende de erfenis van de slavernij, verwees naar de formele excuses van de Nederlandse regering en stond stil bij de voortdurende impact van deze geschiedenis op racisme en ongelijkheid.

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Vicepremier Gumbs nam deel aan het SDG-moment van de VN, dat geldt als de jaarlijkse «thermometer» voor de voortgang op het behalen van de duurzame ontwikkelingsdoelen. Bij dit evenement werd uitgebreid stilgestaan bij het achterblijven van voortgang en de noodzaak om in actie te komen om deze achterstand in te lopen.

Nederland is in dit kader verheugd met de benoeming van Retno Marsudi, voormalig Minister van Buitenlandse Zaken van Indonesië, tot VN Speciaal-Gezant voor Water. Haar taak is om internationale samenwerking op watergebied te bevorderen en onder andere uitvoering te geven aan de *UN System-wide Strategy for Water and Sanitation* richting de VN-Waterconferentie in 2026.¹²

Bedrijfsleven

Tijdens de ministeriële week was er ruim aandacht voor het Nederlandse bedrijfsleven. Minister-President Schoof nam deel aan een diner met vertegenwoordigers van Nederlandse bedrijven in de Verenigde Staten en sprak met enkele innovatieve bedrijven die in de Verenigde Staten en Nederland actief zijn. Minister Klever woonde een evenement bij met Nederlandse agri- en foodbedrijven over de kansen en uitdagingen die de Amerikaanse markt biedt voor Nederlandse innovatieve oplossingen. Ook verzorgde Minister Klever het slotwoord bij een UNICEF-evenement met de private sector over de kracht van innovatie en publiek-private partnerschappen bij het aanpakken van mondiale uitdagingen. Ze sprak daarbij met verschillende Nederlandse bedrijven die met UNICEF samenwerken. Minister-President Mercelina en vicepremier Gumbs namen deel aan een evenement waar VN-leiders, staatshoofden, regeringsleiders met vertegenwoordigers uit de private sector hun rol bij onder meer de implementatie van de ontwikkelingsdoelen en de digitale transformatie bespraken.

Nieuwe rol voor Hare Majesteit de Koningin

Het Koninkrijk was samen met India, Peru, Indonesië, Tanzania en de Filipijnen medeorganisator van een evenement waarin werd stilgestaan bij het 15-jarige jubileum van Hare Majesteit de Koningin als Speciale Pleitbezorger van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties (UNSGSA) voor Inclusieve Financiering voor Ontwikkeling. Namens SGVN Guterres werd de nieuwe benoeming tot Speciale Pleitbezorger van de SGVN voor Financiële Gezondheid bekend gemaakt. Diverse gastsprekers, waaronder Wereldbankpresident Ajay Banga en UNDP-Administrator Achim Steiner, spraken waardering en steun uit voor de inspanningen van Hare Majesteit tot nu toe en voor haar nieuwe mandaat. De nieuwe VN-portefeuille ligt in het verlengde van het vorige mandaat van Hare Majesteit. De inmiddels sterk toegenomen toegang tot officiële financiële diensten betekent namelijk niet per definitie dat mensen zich beter

¹² Conform de toezegging tijdens het Commissiedebat over voedselzekerheid en water van 23 mei 2023 om de Kamer, voor de volgende COP, te informeren over de taken van de mogelijk nog aan te stellen VN-watergezant [TZ202305-153].

ontwikkelen en dat die toegang aan financiële gezondheid bijdraagt. Hare Majesteit zal zich daarom de komende jaren inzetten voor een financieel systeem dat nationaal en internationaal mensen helpt zich verder te ontwikkelen.

Bilaterale gesprekken gedurende de ministeriële week

De Koninkrijksdelegatie heeft tijdens de ministeriële week gesproken met een groot aantal landen en VN-organisaties over voor Nederland belangrijke onderwerpen. Het verslag is geen weergave van alle gesprekken, maar een terugkoppeling van belangrijke gesprekken op hoofdlijnen.

Midden-Oosten

Minister-President Schoof sprak met Israël en de Palestijnse Autoriteit over de ontwikkelingen in Gaza, de Westelijke Jordaanoever en Libanon, en benadrukte de Nederlandse inzet op de-escalatie, het belang van een staakt-het-vuren, het vrijlaten van de gegijzelden en een drastische toename van humanitaire hulp. Minister Veldkamp besprak met VN-gezant Kaag de humanitaire situatie in Gaza.

In ontmoetingen met Marokko, Jordanië, Egypte, Libanon, de Verenigde Arabische Emiraten, Oman en Qatar werd gesproken over strategische samenwerking en mogelijkheden voor het verder versterken van de relaties. In de gesprekken werd ook ingegaan op het voorkomen van verdere escalatie in de regio.

Minister Veldkamp heeft met zijn Iraakse collega gesproken over het belang dat het Nederlandse kabinet hecht aan de berechting van IS-strijders, met het oog op het tegengaan van straffeloosheid. Daarnaast wees de Minister op de noodzaak dat het bewijs verzameld door de VN-bewijzenbank UNITAD beschikbaar en toegankelijk blijft.¹³ Ook benadrukte hij dat Nederland een leidende rol nastreeft in de zoektocht naar gerechtigheid voor slachtoffers van IS-misdaden en hiervoor ook de optie van een tribunaal blijft onderzoeken. Aansluitend aan de ministeriële week heeft Minister Veldkamp zijn collega's van de anti-IS coalitie tijdens een ministeriële bijeenkomst in Washington nogmaals opgeroepen om de oprichting van een dergelijk tribunaal te onderzoeken.¹⁴

Minister Veldkamp sprak met zijn Iraanse collega over het nucleaire programma van Iran en de regionale escalatie, waarbij hij Iran oproep tot terughoudendheid. Ook veroordeelde hij de Iraanse raketlevering aan Rusland en herhaalde zijn oproep deze onmiddellijk te staken. Beide Ministers onderstreepten het belang van het openhouden van diplomatieke kanalen om over deze onderwerpen het gesprek te kunnen blijven voeren.

Ook Minister Klever voerde diverse gesprekken over het Midden-Oosten, in het bijzonder over de humanitaire situatie in Gaza. Mede op basis hiervan besloot ze de reservering van het vorige kabinet van 3 miljoen euro voor UNRWA in te zetten voor UNICEF.¹⁵

Azië

Minister Veldkamp en zijn collega van Singapore bespraken het verder versterken van de al goede handelsrelaties, met name door al lopende onderhandelingen over digitale kwesties en kunstmatige intelligentie. Het

¹³ De werkzaamheden van UNITAD zijn conform resolutie 2697 van de VN-Veilighedsraad op 17 september jl. beëindigd.

¹⁴ Conform de toezegging tijdens het tweeminutendebat van 12 september jl. om de Kamer op de hoogte te houden van de vorderingen inzake de totstandkoming van een internationaal tribunaal voor de berechting van IS-leden [TZ202409-021].

¹⁵ Zie de aparte Kamerbrief terzake (Kamerstuk II, 2023/24, 26 150, nr. 212)

gesprek ging ook over de steun aan Oekraïne en een evenwichtige benadering van de kwesties in het Midden-Oosten, inclusief de tweestatenoplossing. De Minister van Buitenlandse Zaken sprak ook met zijn Indiase collega over het toewerken naar een strategische partnerschap tussen de landen, en over conflicten in het Midden-Oosten en de Russische agressie tegen Oekraïne. Minister-President Schoof sprak tijdens een ontmoeting met *Chief Advisor* Yunus van Bangladesh namens Nederland steun uit voor de interim-regering van Bangladesh. In verschillende gesprekken heeft Nederland, waar nodig, ook kritische boodschappen afgegeven. Zo heeft Minister Veldkamp bij de premier van Pakistan zijn ernstige zorgen geuit over de bedreigingen richting Nederlandse politici vanuit Pakistan. Ook heeft hij de premier met klem verzocht om mee te werken aan eventuele toekomstige rechtshulpverzoeken in dat kader. In het gesprek met de Chinese Minister van Buitenlandse Zaken, Wang Yi, heeft de Minister van Buitenlandse Zaken benadrukt dat de materiële steun door Chinese bedrijven aan de Russische agressie tegen Oekraïne leidt tot erosie van vertrouwen in de relatie tussen de EU en China. Conform het verzoek van uw Kamer in de motie Paternotte c.s. (Kamerstuk 26 150, nr. 214) is daarbij eveneens het Nederlandse standpunt ten aanzien van VN Resolutie 2758 toegelicht in het kader van het Nederlandse één-China beleid. Tevens blijft Nederland zich doorlopend inzetten voor betekenisvolle deelname van Taiwan aan internationale organisaties en instituties waar deelname van Nederlands of mondiaal belang is en waar mogelijk binnen de kaders van het Nederlandse één-Chinabeleid.

Latijns-Amerika

Minister Veldkamp sprak met zijn evenknie uit Chili waarbij beide landen de goede bilaterale relatie benadrukten. Chili en het Koninkrijk delen zorgen over de situaties in Oekraïne en Venezuela. In het gesprek met Brazilië werd gesproken over de rol van Brazilië als G20-voorzitter, de situatie in Venezuela, en over het Braziliaans-Chinees vredesinitiatief inzake Oekraïne.

Zowel Minister-President Schoof, als demissionair premiers Wever-Croes en Mercelina hebben een gesprek gehad met de president van Suriname. De gesprekken gingen over de bilaterale samenwerking tussen Suriname en het Koninkrijk. Minister-President Schoof bracht de veroordeling van Desi Bouterse en het belang van uitvoering van het vonnis van de hoogste rechter in Suriname op. Ook werd door Minister-President Schoof en president Santokhi vooruitgeblikt op de Surinaamse parlementsverkiezingen in 2025.

Eurazië

Minister Veldkamp sprak met zijn Armeense en Azerbeidzjaanse ambtsgenoten. Centraal tijdens die gesprekken stond het vredesproces tussen Armenië en Azerbeidzjan, waarbij de Minister benadrukte dat hierbij voortgang bereikt moet worden. Minister Veldkamp sprak ook met zijn Turkse evenknie, onder meer over de situatie in Oekraïne en het vredesproces tussen Armenië en Azerbeidzjan. Tevens kwam de sterke onderlinge handelsrelatie ter sprake.

Sub-Sahara Afrika

Minister-President Schoof besprak met President Faye van Senegal over economische samenwerking, irreguliere migratie en diverse conflictsituaties in de wereld. Minister Klever sprak met de Minister van Buitenlandse Zaken van Benin, die waardering uitsprak voor de Nederlandse inzet op voedselzekerheid, water en infrastructuur. Ook werd benoemd dat

Nederland en Benin belangrijke waarden delen, bijvoorbeeld in het veroordelen van de Russische agressieoorlog tegen Oekraïne. Minister Klever benadrukte dat Nederlandse steun tot resultaten moet leiden en noemde het belang van de strijd van Benin tegen extremisme. Ook sprak zij met de Minister van milieu, duurzame ontwikkeling en ecologische transitie van Ivoorkust over Nederland als samenwerkingspartner in de tuinbouwsector, publieke infrastructuur, het opschalen van de lokale verwerking van cacaobonen en het bestrijden van kusterosie.

Bilaterale gesprekken met VN-instellingen

Minister Klever sprak met een groot aantal VN-organisaties.¹⁶ In deze gesprekken lichtte zij de prioriteiten van het nieuwe kabinet toe op onder andere water, migratie en voedselzekerheid, en besprak hoe het werk van de VN aan deze prioriteiten kan bijdragen. Ook gaf Minister Klever aan dat het kabinet gaat bezuinigen op ontwikkelingshulp. Ze sprak daarnaast over het betrekken van de (Nederlandse) private sector bij het werk van de VN, en over het belang van zichtbaarheid van de concrete resultaten die met Nederlandse financiering worden behaald. In gesprek met de hoogste vertegenwoordiger van UNRWA heeft ze het belang van de opvolging van de aanbevelingen uit het Colonna-rapport benadrukt.¹⁷

Minister-President Wever-Croes sprak met UNDP, UNDESA en UN Women. Daarnaast had ze samen met vicepremier Gumbs een gesprek met UNOHRRLLS¹⁸ over de erkenning van geassocieerde SIDS-leden in verschillende politieke VN-verklaringen aangaande *Small Island Developing States*. Minister-presidenten Wever-Croes en Mercelina spraken ook met de burgemeester van Utrecht en voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Sharon Dijksma, die eveneens in New York was voor de High Level Week.

Tot slot

De ministeriële week van de 79ste zitting van de Algemene Vergadering van de VN bood het Koninkrijk de gelegenheid om op mondiaal niveau te spreken over de belangrijke onderwerpen voor onze landen: van veiligheid en migratie tot het borgen van de internationale rechtsorde en de belangen van kleine eilandstaten. Juist in de huidige, steeds meer gefragmenteerde geopolitieke context, is het noodzakelijk van dit unieke podium van 193 landen gebruik te blijven maken en de dialoog aan te gaan. Daarmee versterken we ook het podium zelf, in tijden waarin internationale samenwerking moeilijker is geworden. De VN is en blijft voor veel landen in de wereld hun belangrijkste internationale overlegorgaan. Door in gesprek te blijven over de afspraken die landen in VN-verband hebben gemaakt op het gebied van vrede, veiligheid, rechtsorde en ontwikkeling, en landen aan te blijven spreken op de naleving daarvan, kan het multilaterale systeem goed blijven functioneren. Dat is een verantwoordelijkheid van alle lidstaten gezamenlijk.

¹⁶ UNRWA, UNHCR, UNICEF, UNFPA, UNDP, UNCDF en UNAIDS.

¹⁷ Kamerstuk II, 2023/24, 26 150 nr. 212

¹⁸ UNOHRRLLS is de *United Nations Office of the High Representative for the Least Developed Countries, Landlocked Developing Countries and Small Island Developing States*.

Onze actieve en constructieve rol binnen de VN, op basis van de eigen beleidsprioriteiten en belangen, blijft het Koninkrijk de rest van deze 79ste zitting doorzetten.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C.C.J. Veldkamp

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp,
R.J. Klever